

**ЗВИЧНА ЇЖА ТА НАПОЇ НАШОГО СВІТУ В ЧАСОПРОСТОРІ
ФЕНТЕЗІЙНОГО СВІТУ «ХРОНІКИ АМБЕРА» РОДЖЕРА ЖЕЛЯЗНИ**

**COMMON FOOD AND DRINKS OF OUR WORLD IN THE SPACE-TIME
OF THE FANTASY WORLD OF THE CHRONICLES OF AMBER BY ROGER
ZELAZNY**

Талабірчук О.Ю.,

orcid.org/0000-0001-9323-1390

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри угорської філології

Українсько-угорського навчально-наукового інституту

Державного вищого навчального закладу

«Ужгородський національний університет»

Стаття присвячена розглядові гастрономічних фрагментів у творі «Хроніки Амбера» Роджера Желязни. На матеріалі романів із циклу «П'ятикнижжя Корвіна» простежено майстерність творення фентезійного світу, розглянуто описи їжі та напоїв і проаналізовано їхні функції у композиції твору. Гастрономічний часопростір твору реалістичний, тобто персонажі вживають звичну їжу та напої нашого світу. Поки події відбуваються у Тіні Земля, то й місця харчування та їжа повністю «земні», як от біфштекс, бекон, яйця, салат, гамбургери, тости тощо. Оскільки письменник є американцем, то й зображуванa ним їжа відображає гастрономічні традиції його країни. Також, відповідно до земних звичаїв, їжа у творі є частиною ритуалу гостинності. Описами споживання їжі письменник підкреслює становище персонажів та їхній внутрішній стан. Густативні образи, за допомогою яких автор описує процес споживання їжі Корвіном, такі як: лигав, видув, накинувся, напихався, об'ївся, спорожнив, ум'яв тощо підкреслюють його риси характеру та способи дій. Надзвичайний апетит головного персонажа підкреслює його особливості, винятковість, адже він має рідкісний дар – здібність регенерувати частини тіла. Окрім цього, їжа є репрезентантом його психологічного стану та емоційних реакцій. Відсутність поживної їжі, хоч би й простої, такої як хліб, сир і в'ялене м'ясо та води викликає не лише відчуття голоду, а й призводить до втрати сил. У романі їжа виступає і засобом гастрономічного «спокушання», тобто з її допомогою жінки привертають до себе увагу Корвіна та впливають на нього.

Не менш важливу функцію виконують у творі й напої. Спільне вживання алкогольних напоїв, таких як вино, пиво, віскі чи лікер, часто виступає засобом зближення персонажів. Тільки ель виступає у творі реальним напоєм, що наділений магічними властивостями. Подібно до різних легенд, за його допомогою гноми намагаються приспати головного персонажа.

Ключові слова: Роджер Желязни, Хроніки Амбера, їжа, напої, густативні образи.

The article is dedicated to examining the gastronomic fragments in the work The Chronicles of Amber by Roger Zelazny. Using the material from the novels of the Corwin Cycle, the article traces the writer's mastery in creating a fantasy world, looks at the descriptions of food and drinks, and analyzes their functions within the composition of the work. The gastronomic space-time of the work is realistic, meaning the characters consume familiar food and drinks from our world. While the events take place in the Shadow of Earth, the places of eating and the food are entirely "earthly," such as steak, bacon, eggs, salad, hamburgers, toast, and so on. Since the writer is American, the food depicted reflects the culinary traditions of his country. Also, according to earthly customs, food in the work is part of the hospitality ritual. The descriptions of food consumption emphasize the characters' status and internal state. The gustatory images through which the author describes Corwin's process of eating, such as: slurped, gulped, pounced, stuffed himself, gorged, emptied, devoured, etc., highlight his character traits and his way of action. The main character's extraordinary appetite emphasizes his uniqueness, as he has a rare gift—the ability to regenerate body parts. Moreover, food represents his psychological state and emotional reactions. The absence of nourishing food, even simple ones like bread, cheese, dried meat, and water, not only causes hunger but also leads to the loss of strength. In the novel, food also serves as a means of gastronomic "seduction," through which women attract Corwin's attention and influence him.

Drinks also perform an important function in the work. The communal consumption of alcoholic beverages, such as wine, beer, whiskey, or liqueur, often serves as a means of bringing characters closer. Only ale is presented in the work as a real drink endowed with magical properties. Similar to various legends, it is through this drink that dwarfs attempt to lull the main character.

Key words: Roger Zelazny, The Chronicles of Amber, food, drinks, gustatory images.

Постановка проблеми. Дослідження кулінарного феномену в художній літературі в останнє десятиріччя набирає щораз більшої популярності, що пов'язано й з увагою суспільства до цієї теми. Як влучно відзначає Світлана Ковпик, «Інтерес до їжі, кулінарних та гастрономічних операцій,

виявляли та виявляють не тільки письменники та літературознавці, а й філософи, яких цікавили й цікавлять різноманітні харчові практики людства, місце й значення процесу споживання їжі в житті людини тощо» [3, с. 10]. Оскільки харчування належить до базових потреб людини,

тож і в творах художньої літератури воно нерідко займає особливе місце. У текстах фантастичних жанрів письменники часто виходять за рамки кулінарних уявлень та винаходять нові способи харчування, футуристичні наїдки та напої, або наділяють реальну їжу магічними властивостями (як це часто можна спостерігати і в народних казках і міфах). Проте, змішуючи різні художні прийоми, створюючи нові часопростори та художні світи, автори не обов'язково вдаються до харчових метаморфоз, а використовують із художньою метою описи реальних напоїв та їжі, можливо тому, що, як зазначає Галина Мелех, «Гастрономічні фрагменти в художніх текстах є втіленням літературної традиції країни, яку презентує автор, наділені авторською семантикою, вони втілюються в оригінальних художніх образах» [4, с. 108]. Подібне зображення звичної їжі та напоїв нашого світу спостерігаємо і в творі «Хроніки Амбера» Роджера Желязни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Не зважаючи на шалений успіх автора, в українському науковому дискурсі відсутні літературно-критичні статті, присвячені його творчому доробку. В англomовній науковій літературі значно більше праць, предметом аналізу яких є уся творчість Р. Желязни. Не претендуючи на всеохопність огляду літературних матеріалів, можемо відзначити брак наукових розвідок, у яких розглядалася б тема їжі та напоїв у циклі «Хроніки Амбера». У цьому полягає й **актуальність** нашої статті.

Мета дослідження – розглянути смакову тематику в романах із циклу «П'ятикнижжя Корвіна» Р. Желязни. Задля досягнення цієї мети виконаємо наступні **завдання**, а саме: простежити майстерність творення художнього світу «Хронік Амбера»; розглянути описи їжі та напоїв; проаналізувати їхні функції у композиції твору.

Виклад основного матеріалу. Роджер Желязни (1937–1995) – відомий американський письменник фантастики та фентезі, за освітою філолог (ступінь магістра отримав з літературознавства, а також мав другорядну освіту з психології та порівняльного літературознавства), триразовий лауреат премії «Неб'юла» та шестиразовий лауреат премії «Г'юго», а також двох премій «Локус», однієї «Прікс Тур-Аполло», двох премій «Сеєн» та двох премій «Балрог». Як слушно відзначають автори енциклопедії зарубіжних письменників, «Починаючи з перших оповідань, Ж. заявив про себе як про тонкого стиліста, автора поетичної та філософської фантастики, глибоко зануреного у проблеми психології (Ж. ґрунтовно студіював праці К. Г. Юнга), міфології та лінгвістики.

Письменник швидко висунувся (разом із С. Ділені, Т. Дішем і Х. Еллісоном) у перші ряди американської “нової хвилі”, ставши рекордсменом зі здобутих найвищих премій у жанрі НФ» [2, с. 644]. Алан Браун констатує, що у 2010 році письменник був включений до Зали слави наукової фантастики, а багато хто з сучасних визначних письменників, таких як Джордж Мартін та Ніл Гейман, говорять про великий вплив Желязни на них [5].

До найкращих творів письменника належить цикл з десяти романів «Хроніки Амбера», які поділені на два томи, а саме: «П'ятикнижжя Корвіна» та «П'ятикнижжя Мерліна». Автор працював над створенням цих творів, а вірніше над створенням окремих художніх світів – Амбера й Дворів Хаосу, всього 21 рік. Романи з циклу «П'ятикнижжя Корвіна» виходили друком з 1970 по 1978 роки: «Дев'ять принципів Амбера» (1970), «Рушниця Авалону» (1972), «Знак Єдинорога» (1975), «Рука Оберона» (1976), «Двори Хаосу» (1978). Романи «П'ятикнижжя Мерліна» були опубліковані з 1985 по 1991 роки: «Козирі Долі» (1985), «Кров Амбера» (1986), «Знак Хаосу» (1987), «Лицар Тіней» (1989), «Принц Хаосу» (1991). Окрім цього, письменник доповнив цикл романів ще шістьма оповіданнями, які стосуються світу Амбера, що побачили світ після публікації п'ятикнижжя з 1994 по 2005 роки. Останнє оповідання вже було видано посмертно та у співавторстві. Тобто, фактично Р. Желязни працював над комплексною картиною фентезійного світу аж до смерті. Як влучно відзначає Пол Веймер, найуспішніша серія Р. Желязни «Хроніки Амбера» захопила його письменницьке життя [7].

Р. Желязни створив два фентезійні часопростори, які тісно були взаємопов'язані між собою – Амбер та Двори Хаосу. Саме вони являються т.зв. реальними світами, які відкидають безліч Тіней, що виступають ніби паралельними світами, де життя розвивається подібно до основного світу, однак кожен має свої відмінності та особливості. Ключовим концептом Амбера є Лабіринт, пройшовши який члени королівської сім'ї отримують здатність вільно мандрувати Тінями, а також керувати та змінювати їх на власний розсуд. Окрім цього, для пересування у просторі та спілкування між собою вони мають ще артефакт – колоду карт, яка дуже схожа на карти Таро, однак фігурними персонажами виступають члени королівської сім'ї. Варто відзначити, що Р. Желязни глибоко цікавився різними релігіями, міфами, а також езотерикою, що знайшло відображення і в його творчості. До прикладу, як відзначає Крістофер С. Ковакс, під час навчання в універси-

теті він пройшов курс під назвою «Магія, диявол і чаклунство», який познайомив його з основоположною працею сера Джеймса Фрейзера «Золота гілка» та дав йому більш структурований підхід до міфології, яка його захоплювала [6, с. 10].

У першій книзі «Дев'ять принципів Амбера» розповідь починається з подій, які відбуваються у Тіні під назвою Земля. Тобто тут письменник описує відомий нам реальний світ. Головний герой твору Корвін прокидається у одній психіатричній клініці Нью-Йорка та розуміє, що він нічого не пам'ятає. Інстинктивно він розуміє, що повинен рятуватися і зрештою йому вдається віднайти спочатку одну із сестер, потім випадок долі приводить до нього одного з братів і вже разом вони допомагають йому пригадати колишнє життя, а, пройшовши крізь Лабіринт Ремби, пам'ять повертається до нього повністю. Сюжет тексту поступово стає все заплутанішим і Корвін розуміє, що він втратив пам'ять ще кілька століть тому через одного зі своїх старших братів, котрий потім і тримав його під наглядом у Тіні Земля. За період його відсутності в Амбері багато чого змінилося, зник також і їхній батько Оберон, тож за трон ведеться боротьба між синами короля. Корвін теж вступає у цю боротьбу й поступово заглиблюється у таємниці своєї сім'ї. Це героїчне фентезі сповнене інтриг, конкуренції та боротьби. Спочатку Корвіном керує бажання помсти, захоплення корони, але згодом його виключно особисті цілі замінює бажання допомогти амберитам та іншим людям позбутися жажливих створінь із Хаосу.

Цікаво, що створивши насичений образами й подіями фентезійний світ, письменник не вдався до креативності в описах їжі та напоїв. Персонажі твору вживають звичну їжу та напої нашого світу, тобто гастрономічний часопростір твору реалістичний. Можемо відзначити, що це єдине повністю реалістичне зображення у фентезійній сазі. Амберити значно витриваліші та сильніші, ніж інші люди, відповідно й утамовують голод вони частіше, задля відновлення сил. Їжа так само виступає для них біологічною потребою, вона є основним джерелом енергії та життєдайної сили. Окрім цього, члени королівської сім'ї мають здатність до регенерації клітин, тож і для цього процесу вони потребують значно більше енергії, яку черпають із харчів. Спочатку, поки події відбуваються у Тіні Земля, то й місця харчування та їжа повністю «земні»: *«Потім відчинив двері в якусь забігайлівку, знайшов там затишний куточок і замовив собі на сніданок склянку соку, пару яєць, тост, бекон та три горнятка кави. Бекон був жирний, аж сочився. Не менше години*

розправлявся із сніданком» [1, с. 14]. Їжа у творі є частиною ритуалу гостинності, навіть якщо стосунки між персонажами не найкращі. Так, Флорімель, побачивши Корвіна у себе в будинку, майже одразу цікавиться, чи він вже їв: *«Опісля служниця принесла біфштекси, кухню пива, і на певний час це звільнило мене від потреби ходити околахом і вдавати, ніби мені відоме те, чого не знає Евеліна Фломель. Біфштекс був чудовий, рожевий усередині, соковитий, я жадібно хрумтів щойно підсмаженими хлібцями й запивав це все великими ковтками пива. Вона відрізала маленькі шматочки від біфштекса і посміювалася, спостерігаючи, як я лигаю їжу та питво»* [1, с. 18]. Це зображення споживання їжі добре підкреслює і становище персонажів: Корвін тут ще не пам'ятає майже нічого зі свого колишнього життя, він прагне отримати чим більше інформації, при цьому не видати свого стану цілковитої невіданості. Натомість Флорімель знаходиться у себе вдома, вона має у спільниках Еріка, котрий вже майже захопив трон і саме вона таємно наглядала за Корвіном у цій Тіні останні століття. Тож вона спокійно та повільно їсть, тим самим демонструючи своє безпечне положення, яке до того ж їй уже набридло. Спостерігаючи як жадібно та спрагло Корвін їсть, вона розуміє, що з таким запалом він намагається і жити: *«А знаєш, Корвіне, мені подобається, з яким завзяттям ти поглинаєш життя. І це – одна з причин, чому дуже не хочу, щоб ти з ним розлучився»* [1, с. 18]. Тож процес споживання їжі сприймається Флорімель і як прояв виразної риси характеру Корвіна. Ця спільна трапеза пробудила в обох відчуття рідності та спорідненості. Як відзначає Світлана Ковпик, «І справді, глибоко усвідомлені та майстерно подані письменником виготовлені й споживані персонажами його твору страви не тільки викликають у реципієнтів букети безпосередніх відчуттів, психостанів і навіть рефлексів, а й породжують у них деякі ознаки їхнього рефлексійного співбуття з іншими персонажами твору» [3, с. 19]. Такий стан «рефлексійного співбуття» під час їжі відчули Корвін із сестрою, а разом з ними це відчуває і читач. Корвін їв і міркував про неї, пригадав її в зеленій сукні та те, як вони добре проводили час разом. Спогади пробудили ностальгію і в Флорімель: *«Легенький смуток промайнув її обличчям, щоки розгладилися. – Так, – підтвердила вона. – Гарні були часи, що й казати...»* [1, с. 18].

До кінця вечері обоє на несвідомому рівні вже визначилися із подальшими діями, а викидання кісток псам символізує своєрідний акт прими-

рення між братом і сестрою: «Ми доїли біфштекси та випили пиво, а дві кістки, що залишилися від трапези, віддали псам».

Потім пили каву, і в мені ворухнулося ніби якесь братерське почуття, але я його приглушив» [1, с. 19]. Цікаво, що кава існує лише в Тіні Земля і коли Корвін її покинув, то сумував за нею й шкодував, що не прихопив запасів кавових зерен із собою.

Окрім кави, члени королівської сім'ї залюбки п'ють вино та інші алкогольні напої. Письменник вводить у текст такі реальні напої як лікер «Ірландський туман» та віскі «Джек Деніел». Спільне вживання алкогольних напоїв часто виступає засобом зближення персонажів: «— Я б не відмовилась від ковтка «Ірландського туману», — сказала вона».

Коли такі справи, то я теж не відмовлюся, — сказав я їй, підвівшись, наповнив лікером дві чарки. — А знаєш, — додав, знову вмостившись на стільці, — приємно сидіти з тобою отак, навіть якщо не довго» [1, с. 24]. Натомість вживання міцнішого віскі підкреслює важкість та важливість ситуації. Так, після невдалої спроби потрапити в Амбер, Флора «... зупинилася перед баром, налила в склянку «Джека Деніела» і залпом, ніби чоловік, осушила посудину. Потім хлюпнула собі ще і пройшла, несучи склянку з напоєм, до великого крісла» [1, с. 34]; Рендом після того, як їм вдалося вбити потвор, що за ним гналися, також повернувся у бібліотеку, аби «допити своє віскі» [1, с. 41]; у першому поході на Амбер з Блейзом, міркуючи про доцільність своїх дій, Корвін теж пив віскі: «Знову сів за стіл, хлюпнув собі віскі, але лише на денце» [1, с. 104], «Ковтнувши віскі, я знову взявся обмірковувати ситуацію» [1, с. 105]; після тривалої дороги в Тінь, де Корвін замовив чимало пороку для рушниць, він також бажав випити віскі «Налив собі міцного віскі, випив, налив ще й відійшов з келихом до вікна» [1, с. 270].

Задля кріплення домовленостей, при зустрічах амберити вживають вино: «Наливши дві склянки вина, одну простягнула мені».

За майбутнє, — сказала» [1, с. 36]; врятувавши Дейдру у лісі «Рендом надібав десь міх із вином, і ми дружно випили» [1, с. 66], а коли Корвін після своєї перемоги зібрав їх усіх у бібліотеці в замку Амбера, то пригощання один одного келихом вина стало своєрідною грою, яка мала на меті не лише об'єднати завжди ненависних один до одного братів і сестер, а й умовно поділила їх на два табори, залежно від того, хто з ким пив вино: «Рендом відвів Дейдру вбік і налив трохи вина, уникаючи звичної суперечки з Флорою або ж принаймні

відкладаючи її» [1, с. 393], «— Корвіне, — мовила Флора. — Гадаю, я б не відмовилася від келиха вина. Не повертаючи голови та не відриваючи погляду від сцени, що розгорнулася переді мною, я гукнув через плече: — Рендоме, налий, будь ласка, Флорі келих вина. — Звісно, — відказав він, і я почув хлюпання рідини» [1, с. 394], Фіона відмовилася пройти з Джуліаном, натомість взяла під руку Корвіна і сказала «...відчуваю, що зараз більше хочу випити вина» [1, с. 395] і заключний етап цієї сцени також пов'язаний із вином. Тож вино таким чином виконує функцію налагодження контактів та згодом, хоч і тимчасового, але об'єднання родини задля спасіння Бранда.

Реальний напій з магічними властивостями описується у п'ятикнижжі Корвіна лише один раз у романі «Двори Хасу», коли Корвіна пригощають елем гноми. Випивши кілька кухлів, він майже впадає у сплячку, але іржання коня приводить його до тями. Варто відзначити, що п'ючи ель, Корвін пригадує легенди про гномів, які веселяться у печерах і заманюють до себе у лігво фальшивою гостинністю подорожуючих, однак теплий ель йому смакує і він думає, що зможе справитися із його дією. Така безпечність мало не привела його до погибелі, однак черпаючи силу із Судного каменю, йому вдалося побороти супротивників.

Письменник маркує ставлення Корвіна до процесу харчування, описуючи споживання ним їжі як (підкреслення наші): «лигав їжу та питво», «з їв там половину курки й видув квартиру молока» [1, с.32], «прихопив із собою кавник із кавою [...] пив уже друге горнятко» [1, с.32], «долив собі в горнятко гарячої кави і продовжив поволі сьорбати» [1, с. 33], «купили чималеньку коробочку з написом «Стегенця ящірок, засмажені по кентуккійськи» і барильце слабенького, зі солонуватим присмаком пива» [1, с. 52], «Почали подавати страви, і позаяк я, на відміну від більшості гостей, був голодний, як вовк, то з превеликим задоволенням накинувся на їжу» [1, с. 136], «... почав напихатися м'ясом — найбільш швидкопсувним продуктом з усіх принесених. М'ясо заїдав великими кавалками хліба. Тільки тепер, отак розкошуючи, зрозумів, що вже майже забув, якою смачною буває їжа» [1, с. 143], «Я з їв усе, що Рейн приніс мені, й уперше за весь час ув'язнення відчув, що об'ївся» [1, с. 145], «Я жував, поки жувалося, адже так смачно не їв ще від дня коронації» [1, с. 147], «...я з апетитом узявся до трапези. Їв усе, що бачив на підносі, й спорожнив обидва кухлі» [1, с. 159], «Я склав два сандвічі разом і з їв їх» [1, с. 382], «... я ум'яв величезну вечерю» [1, с. 538]. Ці густативні описи створю-

ють образ ненаситного дужого чоловіка, котрий полюблює смачно та досхочу поїсти. Певно апетит Корвіна був помітний іншим, бо коли він завітав до Віалли, то вона теж одразу запропонувала йому поїсти. Спочатку він відмовився із ввічливості, але коли вона запропонувала вдруге, то вже запитав: «Він що, розповідав тобі, що я вічно голодний?» [1, с. 502]. Віалла відповіла, що її здогадки базуються на знаннях про його активність, отже він не мав часу на ланч. Вона принесла йому важку тацю з хлібом, м'ясом, сиром, фруктами та баклажкою вина [1, с. 503].

Відсутність поживної їжі викликає відчуття голоду та призводить до втрати сил: «Два дні ми харчувалися тільки фруктами, котрі запивали водою, і я був голодний як вовк» [1, с. 70], або «Голод випалював мене, тож вона дала мені кілька хвилин тиші, щоб утамувати його» [1, с. 504], прибувши знову на Землю, щоб шукати Судний камінь, Корвін був радий гамбургерам та салату, які запропонувала йому Еліс, бо «вже ладен був з'їсти власного коня, а потім би мені було ой як зле» [1, с. 567]. Їжа наповнює силою не лише Корвіна, а й інших персонажів твору, як до прикладу Дворкін, коли завітав до Корвіна в камеру для того, аби намалювати карту, спочатку попросив їжу та як вовк, накинувся на неї, хоча це був лише шматок хліба, кавалок сиру та вода [1, с. 154]. Рендом теж, втікаючи від переслідувачів на Землі, не забував поїсти: «Придбав собі чізбургери й два пива за бакси, що в мене залишилися з Тексорами. На перекус мені знадобилося хвилин двадцять» [1, с. 363].

За межами Тіні Земля їжа стає менш вишуканою, у більшості випадків персонажі харчуються тим, що їли та пили люди переважно в минулі століття, зокрема в Середньовіччі – вино, хліб, м'ясо та сир: «Там Блейз відкоркував пляшку вина, дав мені хліба, сиру та сушеного м'яса» [1, с. 121]; у темниці в Амбері Корвіну спочатку теж давали «м'ясо, хліб та воду» [1, с. 134], а після осліплення «окрась черствого хліба, глиняний глек з водою, а якщо пощастить, то ще шматок сиру» [1, с. 152], згодом лише вірний слуга Рейн інколи приносив йому «три свіжі хлібини, головка сиру, яловичина, дві пляшки вина» [1, с. 141]; поки-

нувши Жопена, у дорозі Корвін мав із собою в'ялене м'ясо, хліб і сир, якими поділився з рицарем [1, с. 171]; подорожуючи з Ганелоном, Корвін також прихопив із собою «добрий запас вина, кілька хлібин і схололих куснів м'яса» [1, с. 382], та й навіть у замку Амбера вони їли практично те саме: «Левелла повернулася, тримаючи тацю з великими шматками м'яса, половиною буханки хліба, пляшкою вина та кубком» [1, с. 401].

Їжа виступає засобом, за допомогою якого жінки привертають до себе увагу Корвіна та викликають у нього почуття довіри, тобто можемо твердити про т. зв. гастрономічне «спокушання». Так Дара, одна з представниць Дворів Хаосу, серед іншого, пригостивши Корвіна ситним обідом на лоні природи, отримала від нього потрібну їй інформацію, а потім спокусила його та завагітніла. Так само таємнича Панна перестріла Корвіна з кошиком повним їжі та вина, коли він після смерті Оберона поспішав до Дворів Хаосу. Щоправда, під час цієї зустрічі він був обачнішим, пам'ятаючи про досвід із Дарою, однак харчі спокусили його і він з нею все ж таки пообідав: «Їжа і вино в кошику видавалися справжніми, свіжими й апетитними – значно кращими за мій подорожній запас» [1, с. 657]. Таким чином Панна відволікала його від продовження шляху.

Висновки. Отже, персонажі твору, незважаючи на наявність інших світів, споживають наїдки та напої тіньового світу під назвою Земля. Автор вплітає у канву тексту назви реальних напоїв та страв, які герої вживають із задоволенням та для відновлення власних сил. Їжа та напої виступають засобом увиразнення психоемоційних станів героїв у романі «Хроніки Амбера», а також складають частину ритуалу гостинності. Густативні образи, за допомогою яких автор описує процес споживання їжі Корвіном, підкреслюють його риси характеру та способи дій. Їжа це його пристрасть, яка є репрезентантом його психологічного стану та емоційних реакцій. З допомогою опису вживання напоїв, зокрема вина, письменник підкреслює стосунки між різними персонажами, наприклад рівень довіри між ними. Загалом можемо констатувати, що описи їжі та напоїв у романах «Хроніки Амбера» досить стримані.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Желязни Р. Хроніки Амбера : у 2 томах. Т.1 : П'ятикнижжя Корвіна. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2020. 720 с.
2. Зарубіжні письменники : енциклопедичний довідник : у 2 т. Т. 1 : А - К / за ред. : Н. Михальської, Б. Щавурського. Тернопіль : Богдан, 2005. 824 с.
3. Ковпик С. І. Поетика густативів (на матеріалі сучасної української прози) : монографія. Київ : «НВП Інтерсервіс», 2018. 150 с. URL: https://www.apfn-journal.in.ua/archive/35_2021/part_7/20.pdf (дата звернення: 25.03.2025).

4. Мелех Г. Функційно-семантичні характеристики кулінарної лексики в художніх творах. Актуальні питання гуманітарних наук. 2021. Вип. 35, том 7. С. 107-112. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/35-7-18>.
5. Brown A. Hard-Boiled Fantasy: Nine Princes in Amber by Roger Zelazny. *Reactor*. URL: <https://reactormag.com/hard-boiled-fantasy-nine-princes-in-amber-by-roger-zelazny/> (дата звернення: 25.03.2025).
6. Christopher S. Kovacs. ". . . And Call Me Roger": the Early Literary Life of Roger Zelazny. *The New York Review of Science Fiction*. 2009. Number 246. Vol. 21. No. 6. P. 7-19. URL: <file:///C:/Users/%D0%9E%D0%BA%D1%81%D0%B0%D0%BD%D0%B0/Downloads/NYRSF-AndCallMeRoger.pdf> (дата звернення: 25.03.2025).
7. Weimer P. Review: The Collected Stories of Roger Zelazny, Volume Three: This Mortal Mountain. URL: <https://file770.com/paul-weimer-review-the-collected-stories-of-roger-zelazny-volume-three-this-mortal-mountain/> (дата звернення: 25.03.2025).